

– A bűnügyi történetek irodalmában és a tárca világában egyaránt fontos az időjárás, a szél, a föld, az ég vagy éppen a szemben üldögélő nő kardigánjának az állapota – mondja Miss Marple, közben fölveszi az egeret, és aztán úgy pillant Szívre, hogy az megborzong. Na, ez most egy nagy beszélgetés lesz. Szív föláll, iszik valamit, de mit. Kinéz az ablakon. Látja Berlint. Látja az időjárást, látja az embereket, látja a szelet, a növényzetet, lát mindenféle csúcsokat.

– A tárcaíró és a nyomozó egymásra különösképpen hasonló személyiségek – kezdi magyarázni. – Például Simenon meg-

lehetősen féltékeny volt Maigret felügyelő nehézkes, ám annál együtt érzőbb alakjára.

– Csodálkozunk ezen? – kérdezi az öreg hölgy, és mintha pír festegetné az orcáját, az orra tövét.

– Az író ballag egy párizsi utcán valahol a Chatelet környékén, akkor is ősz van, legyen az – bólogat Szív –, legyen október tizenhetedike, amikor megtorpan egy kirakat előtt, mert a fő helyen ott sorakozik öt Maigret-kötet, és Simenon, aki a saját bevallása szerint legalább kétezer nővel szerelmeskedett...

– De a feleségével csak ezerkétszázat tudtak összeszámolni egy nyári éjszakán egy bordeaux-i mellett – veti közbe Miss Marple.

– Igen, igen, és Simenon – kiabál Szív, mert eljártssza, amit mond – indulatosan a levegőbe csap, hogy a csudába is, miért a Maigret-könyveket falja a nép, amikor pedig vannak sokkal mélyebb és fontosabb Simenon-regények?!

– Mert a franciák hülyék? – kérdezi Miss Marple, de úgy, hogy erre nem is kell válaszolni.

– Szerintem mindenki hülye – szól Szív, és nyomban megbánja.

– Ostobaság, Ernő! Ha mindenki hülye lenne, vajon honnan lehetne tudni, hogy mindenki hülye? – ellenkezik Miss Marple.

– Viszont mindenki gyilkos. Mindenki elvetemült gyilkos! – és hogy kacag az édes, öreg szájával.

– Sherlock Holmes, a borotvaesztű angol nyomozó gyakorló heroinista volt – vág bosszús arcot, és kezdi máshonnan Szív. – Fölötte állt a világnak, amelyben az őt körülvevő emberek rosszszak, ostobák és esendők voltak. De leginkább buták. Holmes az észrevételek és a jelekből levonható következtetések világ-bajnoka. Mélyen lenézi a világot, vagy inkább megveti, illetve személyes kihívásnak tekinti a rejtélyek megfejtését. Sérti, másfelől izgatja a titok. Holmesnak a történet feladvány, amit meg lehet oldani, amit ki lehet következtetni. A gyilkos leleplezése játék, igaz, sötét és nyomasztó, igazán veszélyes játék. De mit

sem boldogulna Watson doktor társasága nélkül, aki a krimi-irodalom Sancho Pansája.

Miss Marple hallgat, s mintha még mindig nevetne a szeme. Különben nevet is. Magától roppan el egy teasütemény. Az öreg hölgy keze még mindig ökölben.

– Philip Marlowe szerint csak a jellemtelenek isznak gint – és Szív azt hiszi, kivágta az adu ászt.

– Valóban, Philip Marlowe férfias jelenség, bár nekem nem az esetem – bólint az öreg hölgy.

– Marlowe elvétve csókolózott – állapítja meg Szív, és bámulja közben Miss Marple száját. – Egy nő egyszer a szájára tapadt, szinte harapva csókolta, és közben azt zihálta, gyűlölöm, gyűlölöm.

– Tényleg úgy számolta, hogy egy, és nem több nővel bújt ágyba a hat regényben? – kuncog Miss Marple.

– Marlowe tiszteli a nőket, csak a neurotikusokkal és a hazugokkal bánik durván, nem korrumpálható, és gyakran leütik.

– Furcsa – tűnődik Miss Marple –, mennyivel másképpen hat a férfiak fején a dudor, mint a nőkén.

– Amíg Holmesnál a bűn fölgöngyölítése párbaj, Columbonál inkább vadászat. Az elsősorban gondolkodó felügyelők alakját mindig átmossa valami rejtett – vagy kevésbé rejtett – perverzitás.

– Én mindenkiről a lehető legrosszabbat tételezem föl – sóhajt Miss Marple. – Magáról is, Ernő. Jaj, ha tudná, mit gondolok magáról. Mit feltételezek. A férfiak ezért is tartanak tőlem. Azt mondogatják, ilyen kellemetlen, rosszhiszemű matrónával még nem találkoztak – és ahogy ezt mondja, szinte álmodik. – És tudja mit, Szív. Nem tudok annyira rosszhiszemű lenni, hogy végül ne legyen igazam.

– Ez milyen szép – bólint Szív, és elszántan nézi az öreg száját, mint aki azt várja, hogy megdicsérje. – Biztosan azt gondolja, hogy öltem már.

– Valóban gondoltam ilyesmire, Ernő. De inkább az nem tetszik nekem a maga történeteiben, bár ítélkezni nem szán-

dékozom, hogy hagyta magát megölni. És hányszor. Megöli egy mondat. Egy golyó lyukat üt a testében, és magának még tetszik is. Miért?

– Holmes vagy Columbo figuráiban – folytatja Szív –, de még a humánus Poirot felügyelő alakjában is érezhetjük ezt a bűn után loholó, szinte már nem egészséges szenvedélyt. Holmes gyakorló melankolikus. Columbo kiegyensúlyozottnak tűnik. A felügyelő rendre naivnak, figyelmetlennek és slendriánnak mutatkozik. Módszerei a pókéhoz hasonlatosak. Ódivatú alak. A kétbalkezes felügyelő álarca mögött egy ropant veszélyes gondolkodó figyeli a legapróbb rezdüléseket, a legártatlanabbnak tetsző nyomokat. Columbo igazi ragadozó, és a legveszélyesebb fajtából. Ő aztán igazán perverz. Szinte az első pillanattól kezdve tudja, ki a bűnös, hogy aztán érzéki gyönyörrel csalja csapdába a másikat. És mit akar ez a másik. Mindig a tökéletest. Mindig a tökéletes büntettet.

– Erre mondja maga, Szív – szól közbe Miss Marple –, hogy persze, tökéletes büntett csak az lehet, amit ugyan mi követünk el, de még mi magunk se tudunk róla.

– Columbo egyik nagy titka a felesége – bólint Szív.

– Könnyű úgy titoknak lenni, ha soha nem látszunk – vonja meg a vállát az öreg hölgy.

– A nyomozó feleségének véleménye és határozott ízlése van, sokat tud a világról, bölcs asszony. De miért nem vasalja ki egyszer is a nyomozó kabátját? Nem zavarja a szivarszag? Az ódivatúság? Rejtély, amelyet soha nem engednek kinyomozni nekünk. Egy epizódban állítólag mutattak egy tömeget, és Columbo azt mondta és mutatta is, na, ott van a feleségem. Látja?

Miss Marple ökle mintha jobban szorulna.

Szív meg bólogat.

– Hajaj, emlékszik még valaki a szomorú Borúvka felügyelőre?

– Amint azt tudjuk – vág jelentőségteljes képet Szív –, Maigret felügyelő sokat iszik. Sört, bort, grogot, pálinkát vagy különböző francia likőröket, ami éppen jön. Ha délidőben sörrel

kínálják valamelyik párizsi kisvendéglőben, ő csak azért is bort rendel, természetesen vöröset. S ilyenkor fél liter a legkisebb kiszérés. Tulajdonképpen a felügyelő egy enyhébb változatú alkoholista. Történeteiben nagyon fontos elem az időjárás és az öltözködés. Milyen felöltő van rajta, vitt-e mellényt, pulóvert, nála van-e a sálja. Ezek után a felesége mindig gondosan érdeklődik. Életében egyszer vásárolt sárga cipőt, aztán soha nem hordta. Maigret-t gyakran betegség kínozza. Fáj valamije, fáradékony lesz, megfázik, ingadozik a vérnyomása, rendre megkapja a figyelmeztetést, hogy óvatosabban kellene élnie. És hát, ugye, a pipázás. S ha a felesége olykor haragszik az ivásra, a pipázásra semmiképpen. A két embert bensőséges viszony köti össze. Olyanok, mint az édestestvérek. Maigret, ha csak teheti, otthon költi el az ebédét. Gyakran viszi feleségét moziba, színházba, étterembe. Ők aztán nem szoktak veszekedni, perelni. Gyermeükük nincsen. Jó, ha tudjuk – bólogat Szív –, miért nincsen. Házasságuk kezdetén az asszony halott kislányt szült, s azóta valószínűleg nem eshet teherbe. Maigret egyáltalán nem erőszakos, bár néha fölkapel egy-két gyanúsítottat, amikor a nyilvánvaló becsstelenség vagy a hengegés földühíti. Ő a kisemberek, a nem látványos, ám annál líraiabb, olykor nagyon keserű sorsok nyomozója. Olyan apafigura, akinek nincsen saját gyereke. És apa a közvetlen munkatársai számára is, Lucas-nak, Janvier-nek, LaPointe-nek. Nem tud nyelveket, sem angolul, sem németül nem beszél. Empatikus, szolidáris, becsületes, és persze ő is melankolikus. Vagy depressziós, ha úgy tetszik. Módszereit egyesek látványosnak ítélik. Egyszer egy valaha volt évfolyamtársa, akiből főügyész lett, meglátogatja. Az ügyész rendkívül kíváncsi Maigret módszerére. Napokon át kíséri, követi mindenhová, figyeli a felügyelőt, hogyan járja a hullámos párizsi utcákat és a vörös fényben ázó, kicsiny lebu-jokat, hogyan körmöl, tologatja az aktákat a tintafojtos íróasztalánál, hogyan iszik módszeresen és következetesen végig egy napot egy kicsiny montmartre-i borozóban, miközben az utca

szemközi oldalát figyelik, a gyanúsított házát, aki csalt, lopott, vagy ölt, mindegy is. Végül az ügyész rádöbben, hogy Maigret felügyelőnek egyáltalán nincsenek módszerei. Szív nem tudja, neki vannak-e módszerei, illetve az módszer-e, amikor a véletlen, a szerencse és a sors által irányított földi erőterben igyekszik az életét és persze mások életét megérteni a már-már kényszeres dokumentálási hajlam, a soha nem lankadó krónikási hevület segítségével, hogy minden apróságnak, minden történésnek, akár a legfelelősebb fuvallatnak is maradjon nyoma, mert majd jelenthet valamit, valami nagyot, kolosszálist, az elhullajtott hajsza megmagyarázza utóbb a fejet, a redőzött homlokot és a félelem izzadságaitól fényes halántékot, vagyis az arcot, és aztán az egész testet is, megmagyarázza a lelket, a bűnt és az embert, mint aki egy univerzális büntény után helyszínel, és csak rögzítem a nyomokat sorról sorra a kis tárcáiban, a gyufaláng írásaiban, a balkezes karcolatokban, a homályos értelmű glosszákbán, ahogy az utca népe mondja, és addig csinálja, amíg, na tessék, szóval, amíg el nem pukkan, mint egy üres kifliszacskó, a szívem.

Miss Marple feje lebukott, és kicsit horkolt is.

Szív sóhajtott, magában folytatta, hogy azonban mégse térjen el a tárgytól, ha mindig el is tér kicsit. Vagy nem is kicsit. Jó annak, aki a tárgynál tud maradni. A témánál. Csak annyit akar mondani, illetve annyi kér magától, hogy ne kezdjen el hablatyolni vagy fecsegni, hanem igenis mondja meg, ha képes rá egyáltalán, ha képes megfogalmazni, hogy mi a módszere. Mert mindenkinek van módszere, és kinek a logika, kinek az ösztön, kinek meg az értelem hűvös gyakorlata, empátia, igazságdüh, kényszeresség, egyebek.

Még egy szomszédasszonynak is van módszere!

A módszer, az az átkozott módszer!

Szív lehatja a fejét.

Hogy tényleg nem tudja.

Ingerülten pillant ki az ablakon, bámulja Berlin nagylátó-

szögű panorámáját, de nem, mert inkább a város hajszálat bámulja, egy ócska kis repedését, egy valamilyen udvarházát, a szomorú kukákkal, a tűzfalakon tündöklő salétrom rajzait, és így látja az egészet, és aztán azt mondja, hogy az ő módszere talán csak az, hogy soha nem tudott annyira nem félni, hogy ne tudta volna elmondani. Mert ha tudsz róla beszélni, akkor nem félsz eléggé. Nem. A félelem, nahát, az biztosan módszer. Legalábbis neki. Hogy lehetetlen nem félni.

És hát az a sárga cipő, amit Maigret vett! Hogy az ember annyi kacatot összehord, ami aztán nem kell neki, vagy ami használhatatlan. De azért megszerzi, azért összehordja, dobolja őket. Hát ez is egy módszer, nem?

– Igen – szólta Miss Marple, mert ébredt, és elengedte az egeret, ami elfutott, és vitte magával egy rosszhiszemű vénkislány tenyerének halálos melegét.